

TÜRKİYE’DE YÜKSEK DİN ÖĞRETİMİ ÇALIŞTAYI

SONUÇ RAPORU

18-19 Nisan 2019 tarihleri arasında Ondokuz Mayıs Üniversitesi Rektörlüğü’nün himayesinde İlahiyat Fakültesi tarafından “Türkiye’de Yüksek Din Öğretimi Çalıştayı” düzenlenmiştir. Açılış panelinde eski Diyanet İşleri Başkanları Prof. Dr. Mustafa Sait Yazıcıoğlu, Prof. Dr. Ali Bardakoğlu ve Prof. Dr. Mehmet Görmez’in konuşmacı olarak yer aldığı çalıştayda sunulan bildirimler ve yapılan müzakereler sonunda Türkiye’de yüksek din öğretiminde tespit edilen sorunlar ve çözüm önerileri şu şekilde ifade edilmiştir:

1. Ülkemizde sayıları 105’i bulan ilahiyat fakültelerinin, akademik altyapı, öğrenci niteliği ve istihdam politikaları konusunda önemli sorunları bulunmaktadır. Bu sorunların çözümü noktasında yapısal düzenlemelerin bir an evvel gerçekleştirilmesi elzemdir.
2. Türkiye’nin din alanında ihtiyaç duyacağı insan kaynağı konusunda projeksiyon çalışması yapılmalı ve fakültelerin sayısı, öğrenci kontenjanları ve akademik altyapısı buna göre düzenlenmelidir.
3. İlahiyat fakültelerinin amacı ve misyonu ulusal, bölgesel ve küresel ölçekli sorunlar bağlamında yeniden gözden geçirilmeli; toplumun ve kurumların ihtiyaçlarına göre gerekli program çeşitliliği sağlanmalıdır.
4. Yüksek din öğretimi alanında yaşanan kurumsal gelişmeyle birlikte, din görevlilerinin eğitim seviyelerini yükseltmek ve 28 Şubat sürecinde yaşanan mağduriyetleri asgari düzeye indirmek için bir imkan olarak görülen “İlahiyat Lisans Tamamlama (İLİTAM)” programlarına yönelik ihtiyaç ortadan kalkmıştır.
5. İlahiyat fakültelerinin sayı ve kontenjan olarak haddinden fazla açıldığı bir dönemde farklı üniversiteler bünyesinde İLİTAM Programlarının açılarak YÖK tarafından sınavsız öğrenci kontenjanı belirlenmesi, İlahiyat gibi hassas bir alanın niteliksizleştirilmesi tehlikesini beraberinde getirmektedir. Ayrıca bu programlar zaman içinde çeşitli dini yapıların ve cemaatlerin kendi kurumlarında yetiştirdikleri bireyleri devlet kademelerine yerleştirmesinin bir aracı haline getirilerek istismar alanına dönüştürülmüştür.
6. 105 İlahiyat fakültesinin bulunduğu ülkemizde İLİTAM programının ivedi olarak kapatılması; bunun yanında ilahiyat fakültelerindeki ikinci öğretim programlarına

öğrenci alımının da durdurulması nitelikli insan kaynağı yetiştirme açısından son derece önemli görülmektedir.

7. Yüksek din öğretimi kurumlarının öğrenci kaynağını çoğunlukla imam hatip okulları oluşturması nedeniyle yüksek din öğretiminin sorunlarını imam hatip okullarından ayrı düşünmek ve analiz etmek doğru bir yaklaşım değildir. Dolayısıyla imam hatip okullarında niceliksel artışa paralel olarak öğrenci niteliğindeki düşüş yüksek din öğretimi kurumlarının öğrenci profili ve kalitesinde düşüşe neden olmaktadır. Eğitim, hukuk ve tıp fakültelerinde olduğu gibi ilahiyat fakültelerine girişte de asgari yüzdeler başarı dilimi belirlenmelidir.
8. Son zamanlarda medrese eğitimi modelinde din öğretimi verme girişiminde bulunan yapıların ilahiyat fakültelerine eş değer sayılmasına yönelik talepler, çeşitli resmi-gayri resmi ya da sivil toplum platformlarında dile getirilmektedir. Bu talep ve söylemlerin, uzun bir din öğretimi tecrübesine sahip olan ülkemizin din eğitimi ve öğretimi için önemli riskler barındırdığı değerlendirilmektedir.
9. Ülkemizde ilahiyat fakültelerini itibarsızlaştırmaya yönelik söylemlerin son yıllarda arttığı müşahade edilmektedir. Maksatlı ve taraflı bir şekilde belirli odaklar tarafından ortaya atılan bu tür söylemlerin ve girişimlerin boşa çıkarılması için ilgili kurumlar tarafından gerekli çaba ve hassasiyet gösterilmelidir.
10. Din-siyaset ilişkisi bağlamında yaşanan zihniyet kutuplaşmasının yüksek din öğretimi üzerindeki yansımalarının ürettiği sorunların aşılabilmesi için ilahiyat akademisyası kendi sorunlarıyla yüzleşmeli, özgürce ve cesaretle sorunları tanımlayarak çözüm yolları aramalıdır.
11. Yüksek din öğretiminin “nasıl” yapılacağı yanında, “neyin” “niçin” öğretileceği konusu da tartışmaya açılmalı; özellikle çağdaş İslam ilahiyatının, varlığı, hayatı, insanı ve dini anlamaya dair temellerinin veya paradigmalarının yeniden değerlendirilmesi gerektiği düşünülmektedir.

KATILIMCILAR

- Prof. Dr. Sait BİLGİÇ, (Ondokuz Mayıs Üniversitesi Rektörü)
- Prof. Dr. Mustafa Sait YAZICIOĞLU (Devlet Eski Bakanı ve Diyanet İşleri Eski Başkanı)
- Prof. Dr. Ali BARDAKOĞLU (Diyanet İşleri Eski Başkanı, 29 Mayıs Üniversitesi)
- Prof. Dr. Mehmet GÖRMEZ (Diyanet İşleri Eski Başkanı, İslam Düşünce Enstitüsü Başkanı)
- Prof. Dr. Cengiz BATUK, (Ondokuz Mayıs Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dekanı)
- Prof. Dr. Ali BOLAT, (Ondokuz Mayıs Üniversitesi İlahiyat Fakültesi)
- Prof. Dr. Cafer Sadık YARAN, (Ondokuz Mayıs Üniversitesi İlahiyat Fakültesi)
- Prof. Dr. Erkan PERŞEMBE, (Ondokuz Mayıs Üniversitesi İlahiyat Fakültesi)
- Prof. Dr. Hüseyin PEKER, (Ondokuz Mayıs Üniversitesi İlahiyat Fakültesi)
- Prof. Dr. Kemal ATAMAN (Marmara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi)
- Prof. Dr. Latif TOKAT (Ankara Sosyal Bilimler Üniversitesi Dini İlimler Fakültesi)
- Prof. Dr. M. Zeki İŞCAN, (Atatürk Üniversitesi İlahiyat Fakültesi)
- Prof. Dr. Mehmet Ali BÜYÜKKARA, (İstanbul Şehir Üniversitesi İslami İlimler Fakültesi)
- Prof. Dr. Mevlüt KAYA (Ondokuz Mayıs Üniversitesi İlahiyat Fakültesi)
- Prof. Dr. Muhiddin OKUMUŞLAR, (Necmettin Erbakan Üniversitesi İlahiyat Fakültesi)
- Prof. Dr. Nurullah ALTAŞ, (Marmara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi)
- Prof. Dr. Recai DOĞAN (Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi)
- Prof. Dr. Sönmez KUTLU, (Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi)
- Prof. Dr. Vejdi BİLGİN (Uludağ Üniversitesi İlahiyat Fakültesi)
- Prof. Dr. Yavuz ÜNAL, (Diyanet İşleri Başkanlığı)
- Doç. Dr. Bayramali NAZIROĞLU, (Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi İlahiyat Fakültesi)
- Doç. Dr. Faruk SANCAR, (Ondokuz Mayıs Üniversitesi İlahiyat Fakültesi)
- Doç. Dr. H. Yusuf ACUNER, (Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi İlahiyat Fakültesi)
- Doç. Dr. Hasan DAM, (Ondokuz Mayıs Üniversitesi İlahiyat Fakültesi)
- Doç. Dr. Hüseyin AKGÜN (Ondokuz Mayıs Üniversitesi İlahiyat Fakültesi)
- Doç. Dr. İbrahim TURAN, (Ondokuz Mayıs Üniversitesi İlahiyat Fakültesi)
- Doç. Dr. Kenan AYAR, (Ondokuz Mayıs Üniversitesi İlahiyat Fakültesi)
- Dr. Öğr. Üyesi Hasan ATSIZ, (Ondokuz Mayıs Üniversitesi İlahiyat Fakültesi)